

Література

1. Герасимова З. З., Біленко В. І., Кирєєв О. М. Техніка безпеки при роботі з персональним комп'ютером. *Розвиток системи управління закладом освіти: матеріали Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції*. Харків : ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2021. С. 49–54.
2. Карпюк Р., Петрик О. Комп'ютерний синдром та його профілактика. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Педагогічні науки*. 2016. № 1(2). С. 99–105.
3. Курасов М., Церковна О. Вплив комп'ютера на здоров'я людини. *Universum*, 2024. №12. С. 111–114.
4. Попов А. В. Динаміка впливу комп'ютера та інтернету на психічне і фізичне здоров'я. *Безпека життя і діяльності людини: теорія та практика : збірник наук. праць Всеукр. наук.-практ. конф., присвяченої Всесвітнім Дням цивільної оборони та охорони праці (23-24 квітня 2020 р., м. Полтава)*. Полтава : ПНПУ, 2020. С. 557–559.
5. Холод К. С. Вплив комп'ютерних технологій на здоров'я людини. *Безпека життя і діяльності людини: теорія та практика : збірник наук. праць Всеукр. наук.-практ. конф., присвяченої Всесвітнім Дням цивільної оборони та охорони праці (23-24 квітня 2020 р., м. Полтава)*. Полтава : ПНПУ, 2020. С. 498–499.
6. Sharov S., Gladkykh H., Sharova T. Blended learning: modern educational trend in Ukraine. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2021. № 1(105). С. 295–305.

Крамська З.М.

доктор філософії, директор

Комунальний заклад

«Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж
ім. Т. Г. Шевченка Черкаської обласної ради»

**ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВОЇ КУЛЬТУРИ ПЕДАГОГІВ ЗАКЛАДІВ
ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ ОСВІТНЬОГО
СЕРЕДОВИЩА**

Анотація. У статті здійснено теоретичний аналіз проблеми формування цифрової культури педагогів закладів дошкільної освіти в умовах трансформації сучасного освітнього середовища. Обґрунтовано актуальність розвитку цифрової компетентності вихователів як складової

професійної діяльності та передумови забезпечення якості дошкільної освіти. Визначено педагогічні умови формування цифрової культури педагогів ЗДО, зокрема розвиток цифрової грамотності, створення цифрового освітнього середовища, підвищення кваліфікації педагогів та формування культури відповідального використання цифрових ресурсів.

Ключові слова: цифрова культура, цифрова компетентність, заклад дошкільної освіти, педагог, освітнє середовище, цифровізація освіти.

Kramska Z. Formation of digital culture of preschool education teachers in the conditions of educational environment transformation. *The article presents a theoretical analysis of the problem of forming the digital culture of teachers in preschool education institutions under the conditions of transformation of the modern educational environment. The relevance of developing educators' digital competence as an essential component of professional activity and a prerequisite for ensuring the quality of preschool education is substantiated. The pedagogical conditions for the formation of digital culture of preschool teachers are identified, including the development of digital literacy, the creation of a digital educational environment, professional development of educators, and the formation of a culture of responsible use of digital resources.*

Key words: digital culture, digital competence, preschool education institution, teacher, educational environment, digitalization of education.

Актуальність. Сучасний етап розвитку освіти в Україні характеризується активними трансформаційними процесами, зумовленими цифровізацією суспільства, євроінтеграційними орієнтирами та необхідністю адаптації освітньої системи до нових соціокультурних умов. Особливого значення ці процеси набувають у сфері дошкільної освіти, яка закладає фундамент подальшого особистісного, інтелектуального та соціального розвитку дитини [4, с. 152].

Цифрова трансформація освітнього середовища зумовлює появу нових вимог до професійної діяльності педагогів закладів дошкільної освіти. Вихователь сучасного ЗДО має володіти не лише фаховими та методичними компетентностями, а й розвиненою цифровою культурою, що передбачає усвідомлене, безпечне та педагогічно доцільне використання цифрових технологій у професійній діяльності [3, с. 235].

В умовах дистанційної та змішаної взаємодії з батьками, використання електронної документації, освітніх платформ, цифрових дидактичних ресурсів зростає потреба у формуванні системного підходу до розвитку цифрової культури педагогів дошкільної освіти. Водночас недостатній рівень цифрової

грамотності, фрагментарність використання цифрових інструментів та відсутність єдиних підходів до цифрового розвитку педагогів зумовлюють актуальність наукового осмислення зазначеної проблеми.

Метою статті є теоретичне обґрунтування сутності цифрової культури педагогів закладів дошкільної освіти та визначення педагогічних умов її формування в умовах трансформації освітнього середовища.

Виклад основного матеріалу. У сучасних наукових дослідженнях поняття «цифрова культура» розглядається як інтегративне утворення, що поєднує знання, уміння, цінності, норми поведінки та відповідальне ставлення до використання цифрових технологій у професійній та повсякденній діяльності. У педагогічному контексті цифрова культура набуває особливого значення, оскільки безпосередньо впливає на якість освітнього процесу та безпеку дитини в цифровому середовищі. Цифрова культура педагога закладу дошкільної освіти передбачає не лише володіння цифровими інструментами, а й розуміння вікових особливостей дошкільників, педагогічної доцільності використання цифрових ресурсів, дотримання принципів цифрової етики та академічної доброчесності [8, с. 190].

Аналіз сучасних наукових підходів до проблеми цифрової культури дає підстави розглядати її як багатовимірне інтегративне утворення, що поєднує особистісні установки педагога, систему знань, практичні вміння та здатність до професійної рефлексії в умовах цифровізації освітнього процесу. Для педагогів закладів дошкільної освіти така культура набуває особливої специфіки, оскільки їхня професійна діяльність спрямована на роботу з дітьми раннього та дошкільного віку, які потребують особливого педагогічного захисту, емоційної підтримки та вікової доцільності використання цифрових засобів.

Важливе місце у структурі цифрової культури посідає ціннісно-мотиваційний компонент. Його сутність полягає у сформованості внутрішньої мотивації педагога до використання цифрових технологій у професійній діяльності, усвідомленні їх значущості для підвищення якості освітнього процесу та власного професійного розвитку [1, с. 112]. Цей компонент відображає ставлення вихователя до цифрових інновацій, рівень відкритості до змін, готовність приймати нові освітні виклики та інтегрувати сучасні цифрові інструменти у традиційну педагогічну практику. Наявність позитивної мотивації сприяє подоланню психологічних бар'єрів, страху перед технологіями та формує відповідальне ставлення до цифрової діяльності в освітньому середовищі.

Когнітивний компонент цифрової культури пов'язаний із системою знань, необхідних педагогу для ефективної роботи в цифровому освітньому

середовищі. Він охоплює знання про сучасні цифрові ресурси, освітні онлайн-платформи, електронні сервіси, засоби візуалізації навчального матеріалу, а також розуміння принципів цифрової безпеки, захисту персональних даних та медіаграмотності. Для педагогів закладів дошкільної освіти особливо важливими є знання щодо вікових обмежень використання цифрових технологій, психолого-педагогічних вимог до цифрового контенту та принципів педагогічно доцільної інтеграції цифрових засобів у освітній процес [5, с. 137].

Діяльнісний компонент цифрової культури виявляється у практичній здатності педагога застосовувати цифрові технології у різних напрямках професійної діяльності. Йдеться не лише про використання комп'ютерної техніки чи мультимедійних засобів, а про вміння організувати освітню взаємодію, комунікацію з батьками, методичну та організаційну роботу з використанням цифрових інструментів. Цей компонент охоплює створення електронних дидактичних матеріалів, використання цифрових сервісів для планування та документації, участь у професійних онлайн-спільнотах, вебінарах і платформах підвищення кваліфікації. Рівень сформованості діяльнісного компонента безпосередньо впливає на ефективність цифрової трансформації закладу дошкільної освіти.

Рефлексивний компонент цифрової культури передбачає здатність педагога до осмислення власного цифрового досвіду, критичного аналізу результатів використання технологій та оцінювання їх педагогічної доцільності. Він виявляється у готовності до самоаналізу, усвідомленні власних професійних потреб, визначенні напрямів подальшого цифрового розвитку та безперервного самовдосконалення. Рефлексія сприяє формуванню відповідального ставлення до цифрової діяльності, запобігає формальному використанню технологій та забезпечує їх гуманістичну спрямованість у роботі з дітьми дошкільного віку [2, с. 109].

Таким чином, структурні компоненти цифрової культури педагогів закладів дошкільної освіти перебувають у тісному взаємозв'язку та взаємодоповнюють один одного, формуючи цілісну систему професійної готовності педагога до діяльності в умовах трансформації сучасного освітнього середовища.

Слід зазначити, що трансформація освітнього середовища ЗДО відбувається під впливом низки чинників: цифровізації управління, розвитку онлайн-комунікації, зміни форм взаємодії з батьками, інтеграції електронних освітніх ресурсів. У цих умовах педагог стикається з необхідністю поєднання традиційних методів виховання з інноваційними цифровими практиками. Водночас надмірне або педагогічно необґрунтоване використання цифрових

засобів може мати негативні наслідки для розвитку дитини, що актуалізує питання професійної відповідальності вихователя та потребу у формуванні високого рівня цифрової культури.

Ефективне формування цифрової культури педагогів закладів дошкільної освіти можливе за умови цілеспрямованої реалізації комплексу педагогічних умов, що забезпечують системність, послідовність і сталий характер цифрового розвитку педагогічних працівників [7, с. 137]. У сучасних умовах цифрова трансформація не може обмежуватися епізодичним використанням окремих технологій, а потребує створення цілісної моделі організації освітнього середовища закладу.

Першочергового значення набуває створення цілісного цифрового освітнього середовища закладу дошкільної освіти [6, с. 16]. Таке середовище передбачає наявність технічної інфраструктури, доступу до цифрових ресурсів, електронного документообігу, освітніх платформ та засобів комунікації з батьками. Водночас воно має ґрунтуватися на педагогічних принципах доцільності, безпеки та гуманістичної спрямованості. Цифрове середовище ЗДО повинно виконувати не лише інформаційну, а й розвивальну, організаційну та комунікативну функції, сприяючи професійній взаємодії педагогів і підвищенню якості освітнього процесу.

Важливою педагогічною умовою є системне підвищення кваліфікації педагогів з урахуванням сучасних цифрових тенденцій. Йдеться про організацію безперервного професійного розвитку, що включає курси, тренінги, вебінари, майстер-класи, стажування та участь у професійних онлайн-платформах. Таке підвищення кваліфікації має бути практико-орієнтованим, спрямованим на формування конкретних цифрових умінь, здатності працювати з освітніми сервісами, створювати цифрові дидактичні матеріали та використовувати інноваційні інструменти у взаємодії з дітьми й батьками.

Висновки. Формування цифрової культури педагогів закладів дошкільної освіти є важливою складовою модернізації освітнього процесу та підвищення його якості в умовах трансформації освітнього середовища. Цифрова культура педагога виступає інтегративною характеристикою професійної діяльності, що поєднує цифрову компетентність, педагогічну відповідальність та ціннісні орієнтири. Перспективи подальших досліджень убачаються у розробленні моделей формування цифрової культури педагогів ЗДО, визначенні критеріїв та рівнів її сформованості, а також у впровадженні практико-орієнтованих програм професійного розвитку.

Література

1. Воронова А. В. Розвиток дошкілля в Україні: інноваційні підходи до освіти та піклування про дітей раннього та дошкільного віку. *Українські студії в європейському контексті*. 2024. № 8. С. 112–117.
2. Воронова А. В. Характеристика рівнів сформованості здорового способу життя дітей старшого дошкільного віку. *Українські студії в європейському контексті*. 2025. № 10. С. 107–118.
3. Козак Л. Сучасна дошкільна освіта: європейський досвід. *Educological discourse*. 2017. С. 235–251.
4. Косенчук О. Дошкільна освіта в Україні: нові реалії та перспективи. *Педагогічні науки*. 2022. № 79. С. 151–155.
5. Крамська З. М. Роль викладача у формуванні стресостійкості та адаптивності здобувачів освіти в умовах військового стану. *Українські студії в європейському контексті*. 2025. № 10. С. 137–143.
6. Пушкарьова Т. О., Мельник О. М. Електронна освіта і її розвиток в Україні. *Комп'ютер у школі та сім'ї*. 2013. №3. С. 16–17.
7. Шарова Т., Шаров С. Масові відкриті онлайн курси як можливість підвищення конкурентоспроможності фахівця. *Молодий вчений*. 2018. № 9. С. 137–140.
8. Шарова Т. М. Авторське право на академічні курси в цифровій освіті. *Українські студії в європейському контексті*. 2025. № 10. С. 190–197.

Кротова О.Ю.

методист

Енергодарська гімназія №2

Енергодарської міської ради

Василівського району Запорізької області

**ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ДЛЯ ГЕНЕРАЦІЇ ТА
СТРУКТУРУВАННЯ ТЕКСТОВОГО КОНТЕНТУ НАВЧАЛЬНИХ
ПРЕЗЕНТАЦІЙ**

Анотація. У статті досліджено теоретичні та прикладні аспекти використання технологій штучного інтелекту для генерації та логічного структурування текстового контенту навчальних презентацій. Розглянуто роль великих мовних моделей у трансформації підготовки дидактичних матеріалів та їх вплив на зниження когнітивного навантаження здобувачів освіти. Проаналізовано переваги автоматизації рутинних процесів